

di v kontextu společenských hodnot, ke kterým se komunikační partneři a partnerky, ale i sama autorka nutně museli vztahovat.

Část věnovaná subjektivní zkušenosti bezdětnosti vychází z 68 problémově orientovaných rozhovorů s bezdětnými muži a ženami, jimž bylo v době rozhovoru alespoň 30 let. S ohledem na studovanou problematiku se jedná o skutečně rozsáhlý soubor a autorka potenciál dat dobře využívá. Samotnou analýzu i metodologickou část by ale bylo možné obohatit i o reflexi provedeného výzkumu, které se autorka dotýká příliš letmo. To se týká jak tematizace charakteru výzkumného souboru, kde absentují lidé s nižším než středoškolským vzděláním, jejichž cesty k bezdětnosti se mohou ubírat odlišnými stezkami než v případě lidí s biografií, která je delší dobu spjata se vzdělávacím systémem (či mohou svá narativa o bezdětnosti konstruovat jinými způsoby), tak reflexe samotného rámování výzkumu. Autorka v závěru knihy předkládá otázky kladené v rámci orientovaných rozhovorů včetně úvodních vět, jimž rozhovory začínala. Ty obsahují mimo jiné tvrzení, že „příběhy lidí, kteří děti z nejrůznějších důvodů nemají, jsou velmi vzácné. O jejich zkušenostech se toho ví velmi málo“ (s. 253). Nemá cenu s tímto tvrzením polemizovat a autorka má výsostnou pravdu, nicméně tyto úvodní věty již v rozhovorech nastolují situaci, jež umísťuje komunikační partnery a partnerky do pozice určitých výjimek a rámuje tak jejich příběh představou apriorní odlišnosti. Samozřejmě, že úloha kritičky je vždy jednodušší a často i alibistická, neboť nás nenutí automaticky přicházet s řešeními. Je otázka, zda by bylo vůbec možné nastolit situaci rozhovoru jiným způsobem. S ohledem na charakter kvalitativního výzkumu by ale bylo vhodné reflektovat tuto situaci rozhovoru při analýze, stejně tak jako pozici samotné autorky, kterou sama v předmluvě rozvíjí, v samotné analýze ale zůstává opomenuta.

V části vycházející z analýzy rozhovorů s bezdětnými si autorka klade za cíl „porozumět tomu, jakým způsobem je

objektivní stav bezdětnosti v životě alespoň 30letých mužů a žen interpretován a definován jimi samotnými, jaký má pro ně význam, co v jejich životě znamená a jak svou bezdětnost a „dělání“ bezdětnosti v kontextu problémově orientovaných rozhovorů popisují, vysvětlují a hodnotí oni sami“ (s.65–66). Autorka v této části poukazuje na problematičnost představy bezdětnosti jako něčeho jednoznačně a systematicky (ne)zvoleného. Ukazuje, že bezdětnost se často stává určitou ne-volbou, jež je důsledkem často na první pohled nesouvisejících rozhodnutí (odjet na stáž, zamílovat se do ženatého muže...), které jsou teprve v retrospektivním vyprávění sestaveny do obrazu cesty k bezdětnosti. Zároveň ale poukazuje na to, že tato ne-volba není ničím, čeho by její komunikační partneři a partnerky automaticky litovali. Jejich cesta k bezdětnosti se často pohybuje mimo polaritu mezi volbou a usilováním. Za přínos práce lze pokládat i dekonstrukci jednotlivých „samozřejmých“ kategorií, jako je dobrovolná a nedobrovolná bezdětnost. Ukazuje, že i lidé, kteří o rodičovství systematicky usilují, ale potýkají se s problémy s početím, se v určitých momentech dostávají do situace, kdy musí volit a rozhodnout se, zda se o děti chtějí ještě dále „snažit“. Jak poukazuje sama autorka, v kontextu možností současné asistované reprodukce vyvstává otázka „Kdy si říct dost, když právě ten další pokus může být úspěšný?“ (s. 129). V jiných případech ženy bez zdravotních obtíží odmítly mateřství bez partnera, svou bezdětnost ale chápaly jako nedobrovolnou.

Při diskusích o otázkách reprodukce se vždy dříve či později vloudí otázka biologické „předurčenosti“ k rodičovství (zvláště v případě žen) či biologických hodin, která rezonovala i ve výpovědích bezdětných v analyzovaných rozhovorech. Autorka na několika místech poukazuje na zásadní roli biologie jako interpretačního rámce, ke kterému se aktéři vztahují, ať už se jedná o hierarchii cest k rodičovství, jež je konstruovaná s ohledem na míru genetické vazby, či o ustavování normality rodičovství skrze odkaz na vlastní „porou-

páchané kuplíři, nakažení pohlavní chorobou). Navíc se ukazuje, že kuplířství nezmizelo ani v registrovaném sektoru – pracovníce jsou často nuceny svými zaměstnavateli pracovat za takových podmínek, jaké hraničí s vykořisťováním. Můj dojem z celé diskuse byl ten, že v této oblasti v současnosti v žádné zemi neexistuje „dobré“ řešení a žádný z existujících modelů nelze jednoznačně přijmout. Ve všech totiž dochází k potlačení práv samotných sexuálních pracovníků (ať už se jedná o práva občanská nebo obecně lidská) ve prospěch „veřejného pořádku“.

Na workshopu jsem překvapivě byla jedinou účastnicí z regionu střední a východní Evropy. Navíc mé pozvání bylo očividně jaksi dodatečné, bez možnosti prezentovat situaci v České republice jako samostatný případ. Nové členské státy EU byly v podstatě uváděny jen jako zdroj emigrujících sexuálních pracovníků v západních zemích. Toto omezení bylo pro workshop jednoznačně na škodu – z diskusí se jevílo, jako by rozšířená Evropa neexistovala; zkušenosti nových členských států nebyly nijak zahrnuty; a navíc se takto reprodukovalo rozdělení na „bohaté my“ a chudé oni“. Vcelku byl ale workshop velmi inspirativní událostí pro všechny zúčastněné a spolupráce tam navázaná bude mít pravděpodobně pokračování v podobě společné publikace či pořádání větší konference.

OTÁZKY A PROBLÉMY TRANSNACIONÁLNÍCH PRAKTIK PÉČE: ZPRÁVA Z KONFERENCE / Zuzana Uhde

Výzvy, které před badatelkami a badateli v oblasti migračních studií, feministického výzkumu a globalizačních studií staví fenomén transnacionálních praktik péče, byly konečně ve větší míře prezentovány a analyzovány i v České republice. Dne 15. října se v Praze konal seminář Transnational care practices: Globalization of life cycle and political economy of care, který byl organizován

chané“ biologické hodiny. Autorka ukazuje, že představa biologických hodin rámuje i vztahování se k vlastním plánům a tlaku okolí, který kulminuje kolem třicátého roku. Mezi čtyřicátým a padesátým rokem se cesty k rodičovství ve vyprávění komunikačních partnerů a partnerek uzavřely a bezdětnost se stává definitivní. Jak ale upozorňuje sama autorka, bylo by zjednodušující interpretovat tento proces jako odkládání rodičovství. V tomto kontextu se znovu vynořuje otázka komplexnosti procesů volby rodičovství, již lze považovat za jedno z ústředních témat celé knihy. Autorka v této souvislosti rekonstruuje typologii bezdětných, kde ti, co „rodičovství odkládají“, představují jen jednu z kategorií. Objevují se zde ti, kteří „spějí k (úvahám o) rodičovství“ a kteří nevnímají svou situaci jako odkládání, ale spíše dozrávání do stavu. Dále „nerozhodnutí o (bez)dětnosti“, kteří sice rodičovství kategoricky neodmítají, zároveň ale nejsou přesvědčeni, že se někdy v budoucnu rodiči stanou, a „smiřující se s bezdětností bez volby (bez)dětnosti“. I přes to, že autorka ve své práci pokazuje na to, že volby bezdětnosti jsou stále stigmatizovány a že „volbu bezdětnosti je dokonce těžké i pomyslet a vyslovit ji před sebou samým“ (s. 153), zároveň ukazuje, že někteří její komunikační partneři a partnerky vnímali bezdětnost

jako příležitost, která jim umožňuje věnovat se jiným aktivitám či jiným formám péče (s. 157).

Knihy *Fenomén bezdětnosti* vyčnívá svým širokým záběrem. Autorka výstižně a přitom celistvě shrnuje teoretické přístupy snažící se o vysvětlení poklesu plodnosti a růstu počtu bezdětných (nejen) v České republice. Kombinace kvantitativních a kvalitativních metod umožňuje zachytit různé roviny problematiky. Část vycházející z kvantitativní analýzy i část věnovaná interpretacím rozhovorů s bezdětnými by obstály i jako samostatné studie, jejich propojením ale vzniká kniha, která poskytuje barvitý a komplexní pohled nejen na faktory ovlivňující rostoucí počet bezdětných (či těch, jež rodičovství odkládají) a deklarované společenské hodnoty vztahující se k otázkám rodičovství, ale především umožňuje nahlížet na konkrétní procesy, v jejichž rámci se cesty k bezdětnosti uskutečňují. Přínosem je rovněž diskuse o otázkách institucionálního zabezpečení pro kombinování práce a péče v české společnosti, kde autorka interpretuje demografické trendy v kontextu teorie genderové spravedlnosti. Kniha Hany Haškové v tomto ohledu představuje patrně nejucelenější studii fenoménu bezdětnosti v české společnosti.

INTERAKTIVNOST, SUBJEKTIVITA A EMOCE: RECENZNÍ ŘÍZENÍ V SOCIÁLNÍCH A HUMANITNÍCH VĚDÁCH / MARCELA LINKOVÁ

LAMONT, MICHÈLE. 2009. *HOW PROFESSORS THINK. INSIDE THE CURIOUS WORLD OF ACADEMIC JUDGMENT*. CAMBRIDGE, MASSACHUSETTS AND LONDON, ENGLAND: HARVARD UNIVERSITY PRESS.

„Vždycky jsem zkoumala, jak lidé definují hodnotu,“ říká Michèle Lamont v souvislosti se svou loňskou knihou *Jak myslí profesori. Uvnitř zvláštního světa akademického posuzování*. „Svým způsobem tak pokračuji ve své dřívější práci,

ale v nové oblasti: v akademickém prostředí.“¹ Název knihy vzbuzuje velká očekávání. Svým způsobem je ale zavádějící. Její zkoumání systému recenzního řízení se totiž zaměřuje jen na sociální a humanitní vědy, konkrétně na šest

Fakultou humanitních studií UK ve spolupráci s Friedrich Ebert Stiftung. Petra Ezzeddine, organizátorka konference, do Prahy pozvala výzkumnice zabývající se středoevropským prostorem, což rovněž přispělo k hlubší reflexi specifických aspektů této obecné společenské dynamiky právě v oblasti střední Evropy.

Pro současné proměny společenské organizace péče je především charakteristické transnacionální propojení životů jedinců i společenství pod vlivem globálního mocensko-ekonomického uspořádání. Transnacionální praktiky péče v sobě odrážejí jak procesy globalizace rodinného života a transnacionální dynamiku intimních vztahů na mikrosociální rovině, tak otázky globální spravedlnosti a makrosociální procesy politické ekonomie péče. Ať již se jedná o pohyb migrantů jako levné pracovní síly, z nichž velká část žen pracuje v semisoukromé nebo soukromé sféře jako pečovatelky nebo pomocnice na úklid, v instituci *au-pair*, která je definována jako kulturní výměna, ale současně tvoří v řadě zemí nepostradatelnou pečující sílu, nebo pohyb kvalifikovaných zdravotních sester na globálním trhu práce, jedná se o aktuální a relativně nový fenomén transnacionální komodifikace péče, použijeme-li termín Joan Tronto, nebo globálních řetězců péče, použijeme-li úžeji vymezený koncept Arlie Hochschild.

První dvě přednášející se věnovaly tématu z perspektivy migrujících žen, přičemž jako východisko využily odlišné analytické koncepty. Bettina Haidinger z FORBA institutu ve Vídni se ve svém příspěvku vztahovala ke konceptu transnacionálního mateřství P. Hondagneu-Sotelo a k otázce komodifikace vztahů péče v rodinách migrujících žen. Konkrétně se zabývala emigrantkami z Ukrajiny, které v Rakousku pracují v oblasti služeb v domácnosti, zejména v oblasti péče o starší občany. Ve středu její pozornosti stála proměňující se dynamika uvnitř domácností migrujících žen a proměna vzorců zodpovědnosti. Podle ní můžeme hovořit o překonání modelu ženy pečovatelky a muže živitele ve prospěch modelu ženy samoživitelky (*female single breadwinner*). Druhá přednášející,

disciplín (antropologii, ekonomii, anglickou literaturu, historii, filosofii a politologii). Asi hlavní výtkou proti samotnému názvu knihy je nicméně její použití slova „myslí“ – to, k čemu totiž její výzkum neomylně směřuje, je fakt, že lidé v hodnoticích panelech při posuzování grantových žádostí ne vždy myslí a rozhodně nejen myslí. Dělalí spoustu dalších věcí, přičemž myšlení je jen jednou z nich, a ne vždy tou nejdůležitější. Hlavní zpráva knihy Michèle Lamont není příliš překvapující: hodnocení je subjektivní, disciplinárně zatížené, emocionální a interpersonální. „Analýza ukazuje, že dělání soudů o excelenci je hluboce interaktivní a emotivní, nejen čistě kognitivní.“ (s. 112)

Myšlení, zejména to, které si asociujeme s tradičním meronovským lpěním vědy na racionalitě, objektivitě a nezájmovosti, je pak spíše v rozporu s tím, co Lamont tvrdí. Hodnocení není bez extrakognitivních faktorů možné (s. 19). Jde o kolektivní, emocionální dosažení, jakkoli parciálního pořádku.

How Professors Think je popisováno jako etnografie evaluačních výborů grantových institucí ve Spojených státech amerických. Během dvou let měla Michèle Lamont možnost studovat pět výborů hodnotících grantové žádosti v sociálních a humanitních vědách, provedla na 90 rozhovorů, pozorovala hodnotitele při hodnocení, studovala související dokumentaci, např. instrukce pro hodnotitele, grantovou dokumentaci atd. *How Professors Think* nabízí pohled do evaluačních kultur (s. 4), na mikropolitiku interakcí, které probíhají za zavřenými dveřmi hodnoticích panelů, kde se dělají rozhodnutí o tom, kdo bude financován, a kdo ne. Podle Lamont se udílení grantů a stáží stává vysoce důležitým měřítkem úspěchu: publikačních kanálů je již tolik, že samotná publikační aktivita příliš informací o kvalitě neposkytuje (s. 15). Navíc se v posledních dekáдах proměnil vztah sociálních a humanitních věd a státu. Nejen že jsou tyto disciplíny dějištěm přetahování mezi neoliberálními a kontextově či kulturně zaměřeným pohledem na společenské procesy, expertní vědění sociálních a humanitních věd se ve zvyšující míře podílí na „sociálním inženýrství“ (s. 11) národních vlád a závislost na externím financování zjevně snižuje autonomii v rozhodnutích o tom, co zkoumat.

Samotnému systému recenzního řízení, tomu, jak je organizováno, jaké panují disciplinární rozdíly, jak jednotlivé disciplíny definují excelenci a jakou roli hraje diverzita, se věnují kapitoly dvě až šest. Kapitola druhá se zaměřuje na to, jak hodnoticí panely pracují. Zjišťuje, že grantové agentury sice mají hodnoticí kritéria a definují cíle programů, ty ale příliš do hodnocení nevstupují. Velkou roli hraje odpovědný programový úředník, který vybírá hodnotitele a dává jim instrukce. Přesnější informace o tom, co a jak mají hodnotit, jakou váhu jednotlivým kritériím přisoudit, ale hodnotitelé nedostávají. Jak hodnotit je nevyslovenou, tiše předpokládanou dovedností, která je předpokládána z dřívějších akademických pozic a funkcí a je dalším místem průchodu (Callon 1996), kterým úspěšný akademik musí projít, pokud chce posílit svoji akademickou prestiž. Kalibr, postavení hodnotitelů totiž zajišťuje legitimitu systému (s. 31) a zároveň výběr do hodnoticí komise odkazuje na postavení hodnotitele.

Disciplinárním rozdílem se věnuje kapitola třetí. Lamont definuje čtyři epistemické styly: konstruktivistický, komprehenzivní, pozitivistický a utilitární. Komprehenzivní styl klade důraz na detail a kontextovou specifčnost, je historicky a kulturně citlivý. Konstruktivistický styl zdůrazňuje „dávání hlasu“ různým skupinám. Cení si reflexivity, je antipozitivistický, politicky a sociálně zaangażovaný. Pozitivistický styl dává přednost generalizacím a testování hypotéz a utilitární se podobá pozitivistickému, ale cení si vytváření instrumentální znalosti (s. 58–59).

Filosofie, argumentuje Lamont, je případem sama pro sebe. Filozofové v hodnoticích panelech dávají najevo, že filozofii mohou hodnotit zase pouze filozofové, protože jen

Ewa Pallenga Möllenbeck z Frankfurtské univerzity, naproti tomu pracovala především s konceptem globálních řetězců péče A. Hochschild ve vztahu k institucionálnímu kontextu migračních, genderových a sociálních režimů. Ve svém výzkumu sledovala Ukrajinky migrující do Polska a Polky odcházející pracovat do Německa. Svůj výzkum situovala do transnacionálního sociálního prostoru jako relevantního rámce pro pochopení těchto proměn pečujících vztahů.

Na semináři dále vystoupila Zuzana Búriková ze Slovenské Akademie věd, která zde prezentovala svůj výzkum londýnských *au-pair* ze Slovenska. Búriková také představila svoji novou knihu ve spoluautorství s Danielem Milerem *Au Pair* (Polity Press 2010). Ve svém příspěvku se věnovala jednomu aspektu instituce *au-pair*, a to konkrétně prožívání pobytu *au-pair* jako rituálu přechodu, které dokumentovala analýzou materiální kultury. Ačkoli tedy k rozhodnutí odjet jako *au-pair* do Anglie Slovenky nevedou pouze ekonomické důvody, ve vztahu *au-pair* a hostitelské rodiny se promítají širší geopolitické nerovnosti a kulturní stereotypy. Zatímco Britové v tomto vztahu dominují ekonomicky i společensky, *au-pair* si konstruují představu vlastní morální nadřazenosti definované prostřednictvím schopností pečovat o dítě, čímž rovněž utvrzují stereotyp pečující „holky z východu“. Poslední příspěvek přednesla Heidi Bludau z Indiana University, která ve svém výzkumu sleduje vytváření globálního pracovního trhu pro zdravotní sestry, konkrétně na „produkci transnacionálních sester“ pro tento trh v České republice pro nemocnice v Saúdské Arábii.

Seminář byl uzavřen závěrečnou diskusí, která se rovněž dotkla role obyvatel v cílových zemích, kam migrantky jako pečující pracovní síla přicházejí. V institucionálním rámci odbourávání západního modelu sociálního státu, důrazu na flexibilitu a individualizaci odpovědnosti, jakožto některých z příčin pozastavené genderové revoluce, o které mluví již uváděná A. Hochschild, spoluvytváří

oni mají odpovídající analytické myšlení. V hodnocení filosofové kladou důraz na „důležitost“ a „originalitu“, která je ale hodnocena jinak než v dalších disciplínách. Anglická literatura naopak zažívá krizi legitimacy, která plyne z toho, že se v druhé dekádě zaměřila nejen na vytváření kánonů, ale také na to, jak jsou tyto kányony konstruovány. Obor se rovněž posunul směrem ke kulturním studiím. To vede k tomu, že grantové žádosti jsou méně „konkurenceschopné“ (s. 73). Hodnotí se zvládnutí teorie (konceptuálních odkazů), které ovšem nevedou k hypotézám. Co ustavuje kvalitu projektu v anglické literatuře, je tak pro hodnotitele z jiných oblastí nejasné. Historikové kladou důraz na „pečlivou archivní práci“ (s. 80) a empirii, názorové rozepře se jako u anglické literatury objevují v souvislosti s použitím teorie a rolí politické angažovanosti. Pro antropologii je důležitá „hraniční práce“, která ustavuje hranice oboru, zejména ve vztahu ke kulturním studiím. V politologii, zdá se, dominuje teorie racionální volby a projekty, které z ní nevycházejí, jsou v některých agenturách znevýhodněny. Pro ekonomy hodnota projektu spočívá v použití rigorózních matematických modelů. Kapitola třetí tak vytváří půdu pro další pojednání o tom, jak panely, které sestávají ze zástupců různých disciplín, docházejí ke konsenzu. Disciplíny, které se v panelech setkávají, mají zjevně různé epistemické styly, důraz v hodnocení kladou na různé aspekty, co určuje excelenci, se různí.

A co tedy konkrétně o systému recenzního řízení v sociálních a humanitních vědách Michèle Lamont zjistila? Pozornost panelů se soustřeďuje na průměrné projekty. Ty, které vyčnívají, nebo jsou naopak velice špatné, jsou vyřešeny rychle. Při diskusích o projektech hodnotitelé vytvářejí koalici s podobně smýšlejícími kolegy a kolegyněmi. Často také dochází ke strategickému hlasování, kdy podpoří jeden projekt, aby získali podporu pro ten, který chtějí prosadit sami. V některých případech svým favoritům přisuzují vyšší bodové skóre, než by si zasloužili, aby zůstali ve hře.

Nižší bodové skóre, než by si projekt zasloužil, ovšem nedávají, nebo to alespoň nepřiznávají. Na hodnocení je také velice málo času. Projekty jsou rozebírány jeden po druhém, zřídka se panely k jednotlivým projektům vrací. Pokud tedy projekt zapadne, má mizivou šanci na to, že by byl vybrán, i kdyby následovaly horší. Totéž platí pro projekt, který už jednou projde, ale financování ve srovnání s dalšími si nezasluhuje. O poznání přízemnější vliv časování na výběr projektů může mít i to, že panelisté chtějí stihnout své letadlo (s. 155). Obrovskou roli při hodnocení hrají osobní a profesní zájmy. Nejde zde o přímé osobní vazby, ty hodnotitelé přiznávají a hodnocení takové žádosti se neúčastní. Jde spíš o příbuznost nebo podobnost, *homofilii*. Velkou roli hraje institucionální afilace i chování hodnotitelů: agresivita, tvrdohlavost a rozhodnost, říká Lamont, jsou silnou kombinací (s. 148), která další hodnotitele a hodnotitelky odrazuje od diskuse.

Kapitola pátá se věnuje různým typům excelence. Excellence jako pojem „má tu jedinečnou výhodu, že je naprosto bez významu, či ještě přesněji, nereferenční“, říká Bill Readings v knize *The University in Ruins* (1996). Hodnotitelé podle M. Lamont uznávají, že existují různé standardy excelence, na druhou stranu jsou si ale jisti, že excelenci poznají, když ji vidí (s. 159). Co tedy určuje kvalitu grantové žádosti? Jasnost projektu je klíčová podmínka, aby se projekt vůbec mohl účastnit soutěže, a stejně tak kvalita. Ta potom znamená různé věci v různých disciplínách: může jít o řemeslnost, hloubku, pozornost k detailům, přiměřenost. Z hlediska hodnocení jsou pro hodnotitele nejdůležitější originalita a důležitost projektu, méně již metody (i když v sociálních vědách je jejich důležitost vyšší než v humanitních či historii) a proveditelnost. Podle typu epistemického stylu disciplíny potom originalita a důležitost nabývají různých významů: od přístupu, dat, teorie, metod, výstupů či faktu, že jde o málo prostudované téma. Významnost je v různých disciplínách hodnocena z hlediska intelektuální

původně emancipační ideál finančně soběstačné zaměstnané ženy poptávku po levné pracovní síle pro pečovatelské a obslužné práce. V současném kontextu se ukazuje, že nájemní domácí pomocnice a pečovatelky nepředstavují progresivní formu péče. Naopak, prostřednictvím těchto vztahů se na reprodukci struktur genderového útlaču a nadvlády podílejí i ti, jichž samotných se tyto struktury negativně dotýkají, odstraněním svého individuálního břemene ale pouze útlak posouvají na jinou rovinu. Hochschild interpretuje trend zaměstnávání imigrantek v bohatých zemích jako novou formu citového imperialismu, v němž se péče stává vzácným zdrojem vyváženým z chudých zemí do zemí bohatých, což dále prohlubuje nerovnosti mezi zeměmi a celými geografickými oblastmi. Ačkoliv koncept globálních řetězců péče je kritizován za příliš úzké zaměření na různé roviny vztahu matky a dítěte v transnacionálním kontextu, úvahy A. Hochschild jdou oštre k jádru věci, totiž ke kritice globálního ekonomického uspořádání, které zintenzivňuje proces komodifikace a pronikání instrumentální racionality do vztahů péče. Čím dál tím víc se tudíž ukazuje, že bez globální spravedlnosti jsou jednotlivé výdobytky v oblasti genderové rovnosti historicky nahodilé, dočasné a dostupné pouze relativně malé skupině žen v závislosti na jejich ekonomické a kulturní pozici a situovanosti na globální mapě moci.

NAD RÁMEC OBČANSTVÍ: ZPRÁVA Z KONFERENCE / Kateřina Pulkrábková

Ve dnech 28. června až 2. července se letos v Londýně konala mezinárodní konference Beyond Citizenship: Feminism and the Transformation of Belonging. Konference byla pořádána členkami výzkumného projektu FEMCIT: Gendered Citizenship in Multicultural Europe. The Impact of the Contemporary Women's Movements, který se zaměřuje na zkoumání forem a praxí občanství